

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hudiksvalls tingsrätts dom 2022-02-08 i mål T 750-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Lars FREDRIK Andersson, 19730828-4954
Kasköplan 5 Lgh 1706
824 39 Hudiksvall

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Jurist Daisy Johansson
Advokatbolaget Opus
Drottningsgatan 83 1 tr
111 60 Stockholm

Motpart

OLIVIA Helena Andersson, 19930609-4302
Vänortsvägen 29 Lgh 1001
824 41 Hudiksvall

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat Tommy Lönnqvist
Advokatfirman Lönnqvist
Järnvägsgatan 4
824 43 Hudiksvall

SAKEN

Vårdnad m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt.

1. Fredrik Andersson och Olivia Andersson ska ha gemensam vårdnad om Isaac Andersson, 20161208-2154.
2. Isaac ska ha sitt stadigvarande boende hos Olivia Andersson.
3. Hovrätten beslutar att Isaac ska ha rätt till umgänge med Fredrik Andersson enligt följande.
 - a) Vartannat veckoslut, jämna veckor, från fredag eftermiddag till måndag morgon vid förskola/skolans slut respektive början, med hämtning och lämning

Dok.Id 209577

Postadress
Box 170
851 03 Sundsvall

Besöksadress
Södra Tjörngatan 2

Telefon
060-18 68 00
E-post: hovratten.nedrenorrland@dom.se
www.hovrattenfordrenorrland.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

- vid förskola/skola. På dagar som inte är förskole- eller skoldagar ska hämtning ske kl. 16.00 på fredagar och lämning kl. 9.00 på måndagar utanför Isaacs bostad.
- b) Varje sommar under fyra veckor förlagda två plus två veckor. Med skyldighet för parterna att senast den 1 maj varje år meddela varandra vilka sommarveckor som önskas. Vid motstående intressen äger Fredrik Andersson företräde jämna år och Olivia Andersson udda år. För det fall förälder med förtursrätt inte avhörts den 1 maj övergår förtursrätten till den andra föräldern oavsett år.
 - c) Vartannat höstlov, motsvarande skolornas lov, från sista skoldagen kl. 16.00 till första skoldagen, jämna år, med början 2024.
 - d) Varannan jul, motsvarande skolornas lov och fram till den 29 december kl. 10.00 med start 2023.
 - e) Vartannat nyår, från den 29 december kl. 10.00 till första skoldagen efter lovet, med start 2024.
 - f) Vartannat sportlov, motsvarande skolornas lov, från sista skoldagen kl. 16.00 till första skoldagen, med start 2025.
 - g) Vartannat påsklov, motsvarande skolornas lov, från sista skoldagen kl. 16.00 till första skoldagen, med start 2024.

Hovrättens tidigare meddelade interimistiska beslut ska inte längre gälla.

Det som hovrätten har beslutat i fråga om vårdnad, boende och umgänge ska gälla omedelbart utan hinder av att domen inte fått laga kraft.

Hovrätten fastställer Daisy Johanssons ersättning enligt rättshjälpslagen till 73 668 kr, varav 48 708 kr avser arbete, 6 660 kr tidsspillan, 3 566 kr utlägg och 14 734 kr mervärdesskatt.

Hovrätten fastställer Tommy Lönnqvists ersättning enligt rättshjälpslagen till 68 310 kr, varav 48 708 kr avser arbete, 3 073 kr tidsspillan, 2 867 kr utlägg och 13 662 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Fredrik Andersson har yrkat i första hand att parterna ska ha gemensam vårdnad om Isaac och att han ska bo växelvis hos parterna. För det fall ett växelvist boende inte anses vara förenligt med Isaacs bästa har han yrkat att Isaac ska ha rätt till umgänge med Fredrik enligt följande.

- Vartannat veckoslut, ojämna veckor, från fredag eftermiddag till måndag morgon vid förskola/skolans slut respektive början, med hämtning och lämning vid förskola/skola. På dagar som inte är förskole- eller skoldagar ska hämtning ske kl. 16.00 på fredagar och lämning kl. 9.00 på måndagar utanför Isaacs bostad.
- Varje sommar under fyra veckor uppdelade på två gånger två veckor, med skyldighet för parterna att senast den 1 maj varje år meddela varandra vilka sommarveckor som önskas. Vid motstående intressen äger Fredrik Andersson företräde jämna år och Olivia Andersson ojämna år. För det fall förälder med förtursrätt inte avhörts den 1 maj övergår förtursrätten till den andra föräldern oavsett år.
- Vartannat höstlov, motsvarande skolornas lov från sista skoldagen kl. 16.00 till första skoldagen, jämna år med början 2024.
- Varannan jul, motsvarande skolornas lov och fram till den 29 december kl. 10.00, ojämna år med start 2023.
- Vartannat nyår från den 29 december kl. 10.00 till första skoldagen efter lovet, jämna år med start 2024.
- Vartannat sportlov motsvarande skolornas lov från sista skoldagen kl. 16.00 till första skoldagen ojämna år med start 2023.
- Vartannat påsklov motsvarande skolornas lov från sista skoldagen kl. 16.00 jämna år med start 2024.

Fredrik Andersson har vidare yrkat att Olivia Andersson ska förpliktas att vid vite om 5 000 kr per umgängestillfälle att lämna Isaac till honom.

För det fall hovrätten inte anser att det finns förutsättningar för gemensam vårdnad har Fredrik Andersson yrkat att vårdnaden om Isaac ska anförtros honom.

Han har slutligen yrkat att domen ska gälla omedelbart utan hinder av att den inte har fått laga kraft samt utifrån en upptrappning i det fall han tillerkänns ensam vårdnad som boendet för Isaac i den omfattning hovrätten anser det lämpligt.

Olivia Andersson har motsatt sig Fredrik Anderssons yrkanden såvitt gäller vårdnad och boende. Hon har medgett att Isaac ska ha rätt till umgänge med Fredrik Andersson varje jämn vecka från fredag eftermiddag efter förskolan/skolans slut till måndag morgon i samband med förskolan/skolans början men motsatt sig yrkandena om umgänge i övrigt. Hon har även motsatt sig yrkandet om att umgänget ska förenas med vite samt att hovrättens dom ska gälla omedelbart.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Hovrätten har uppdragit åt socialnämnden i Hudiksvalls kommun att komplettera tidigare vårdnads-, boende- och umgängesutredning avseende Isaac Andersson, vilken komplettering har avsett tiden efter tingsrättens dom. Den kompletterande utredningen färdigställdes i mars 2023.

I hovrätten har åberopats samma bevisning som vid tingsrätten. De videoinspelade förhören från tingsrätten har spelats upp. Utöver den skriftliga bevisning som åberopades i tingsrätten har Fredrik Andersson åberopat den kompletterande vårdnads-, boende- och umgängesutredningen och Olivia Andersson har även åberopat en BBIC-utredning som färdigställdes i mars 2023, BBIC-anmälan, PM från polisen, fotografier, rapport från socialjournen, filminspelningar och sms-konversationer. På respektive parts begäran har det hållits tilläggsförhör med parterna i hovrätten. Vidare har vittnesförhör på Fredrik Anderssons begäran hållits med Christer Vård, Kim Snickars och Peter Lagerqvist. På Olivia Anderssons begäran har vittnesförhör hållits med Myra Aspman.

Fredrik Andersson har uppgett i huvudsak följande. Efter tingsrättens dom hade han inte någon kontakt med Olivia Andersson på ett par veckor. Därefter tog någon av dem

kontakt angående kontakt med Isaac. Sedan började han och Olivia Andersson prata lite mer och de kom överens om att han skulle få ha Isaac över någon dag. Fram till sommaren och hovrättens beslut kom och gick Isaac därefter lite som han ville. Hovrättens beslutade umgänge har bara fungerat ibland. Det är upp till Olivia Andersson om Isaac får komma till honom på umgänge eller inte. Orsaken till att Isaac inte får komma kan vara vad som helst, t.ex. att han har någon åsikt om något som hon inte gillar. Under sommaren fick Isaac mer umgänge honom än hovrätten beslutat om då han var hos honom fem eller sex helger i följd. När Olivia Andersson senare under sommaren skulle åka till Paris hade de kommit överens om att Isaac skulle vara hos honom från torsdag till söndag eller måndag beroende på när hon skulle komma hem.

När kommunikationen mellan honom och Olivia Andersson fungerar bra kan de också samarbeta. De kan då även umgås tillsammans. Olivia Andersson och Isaac kommer ofta till honom och de äter middag tillsammans. De köper även julklappar och presenter tillsammans och de har båda varit på skolmöten ihop. De har även haft möten på socialtjänsten ett par timmar en dag i veckan. Olivia Andersson kom under ett sådant möte med ett förslag i september eller oktober 2022 om att Isaac skulle bo hos dem varannan vecka. Det fungerade bra under ungefär ett par månaders tid. Därefter drogs umgänget in. Olivia Andersson hade krävt att få veta var Isaac var. Fredrik Andersson var upptagen med något och kunde inte prata med henne. Olivia Andersson hämtade då Isaac från skolan och tog med honom hem trots att det var en helg då Isaac skulle ha umgänge med honom. Hon påstod då att han undanhållit Isaac från henne och hade kontaktat både socialtjänsten och polisen. Tillfället den 9 december 2022 var han sjuk och trött när Isaac ville komma och visa upp drönaren som han fått. Fredrik Andersson kritiserade Olivia för att hon inte köpt batterier. Då började Olivia Andersson provocera honom. Det var vid den händelsen som Olivia Andersson gjorde filminspelningen som åberopats och även en polisanmälan. Två dagar efter händelsen ringde han till Isaac och förklarade för honom att han agerat fel vid tillfället och bad Isaac om ursäkt. Han är beredd att ta hjälp för att bland annat att lära sig att hantera sin egen ilska för att förhindra att liknande situationer uppstår framöver. Det foto över Isaacs rum som Olivia Andersson åberopat är från tiden strax före jul eller runt jul 2022. Han hade då bytt jobb och ställt in saker från bilen i rummet då Isaac inte var

där. Fotot är inte taget den 16 mars 2023 och rummet såg inte ut på det sättet då. Han dricker inte alkohol när han har Isaac.

Han anser att det är bäst för Isaac att de har gemensam vårdnad om honom och att Isaac bor växelvist hos parterna. Isaac skulle då få bra rutiner. Isaac har nu väldigt hög frånvaro från skolan. Han vill vara med Isaac så mycket som möjligt. Efter tingsrättens dom har Olivia Andersson låtit honom få information från skolan men inte i vårdfrågor eller information från socialtjänsten. De har kommit överens om att byta umgängeshelg från udda till jämna veckor eftersom Isaacs kompisar är hos föräldrar som bor nära Olivia Andersson under udda veckor.

Om han inte får del i Isaacs vårdnad ser han en risk med att han inte får insyn i allt runt Isaac och vad som händer, särskilt om det skulle hända Olivia Andersson något. Olivia Andersson har även funderat på att flytta till andra städer vilket hon kan göra om hon har ensam vårdnad och då riskerar han att inte få träffa Isaac. Enligt honom har samarbetet mellan honom och Olivia Andersson fungerat bättre efter tingsrättens dom än tidigare och har bestått av längre perioder av bra samarbete än perioder då samarbetet fungerat sämre. Olivia Andersson har dock inte följt hovrättens beslut fullt ut. Hennes skäl till att umgänget ställts in har varit olika, bl.a. att han druckit alkohol, att han haft fel attityd och att de varit oense om något. Han har dock ibland haft mer omfattande umgänge med Isaac än det som hovrätten beslutat om.

Olivia Andersson har berättat i huvudsak följande. Hennes mål har alltid varit att Isaac ska få träffa sin pappa. Men det ska vara under förutsättningar att det är tryggt, strukturerat och fungerar bra. Isaac har fått ha umgänge med Fredrik Andersson när denne mått bra och kunnat uppvisa relativ ordning i livet med ordning i hemmet och utan missbruk. Fredrik Andersson har bra och dåliga perioder. När Fredrik Andersson har bra perioder har han relativ kontroll över sitt drickande och kan avstå från att dricka alkohol när han har Isaac. Han är då en fantastisk pappa för Isaac och hon och Fredrik Andersson kan samarbeta. När Fredrik Andersson har en dålig period märks det på sättet han för sig på och hur han bemöter henne, om de kan diskutera saker eller om han t.ex. säger åt henne att hon är dum i huvudet. När han har en dålig period så

brister även skicket i hemmet, han blir utåtagerande och tar gärna till alkoholen som en tillflykt. Han kan då också dricka när hon och Isaac är närvarande. Hon har då inte tillåtit Isaac att ha umgänge med Fredrik Andersson.

När det har fungerat bra under längre perioder har Isaac fått vara mer med sin pappa. Isaac tycker väldigt mycket om sin pappa. De har försökt att komma överens om ett schema men det har inte gått. Fredrik Andersson har fått höra av sig om han velat haft Isaac någon extra eftermiddag eller natt. Som det har varit nu när Isaac ska till Fredrik Andersson har hon gått till Fredrik Andersson och lämnat Isaac. Hon ser då hur det ser ut hemma hos honom och frågar Isaac om han vill stanna. Vill han det så får han stanna, men vill han inte så får han komma hem. Under senare tid har Isaac svårt ibland att sova utan sin mamma.

I början av sommaren gick det väldigt bra och de kom överens. Sedan blev det småbråk och intriger efter Isaacs äldre halvsyskon hade ringt till socialtjänsten för att de kände oro för Isaac efter vissa ageranden mellan Fredrik Andersson och Isaac. Fredrik Andersson blev då hotfull mot de äldre barnen. Det var väldigt turbulent och det brast till slut för Fredrik Andersson och han började dricka alkohol.

Under vecka 40 2022 när de satt i möte med socialtjänsten önskade Fredrik Andersson ett växelvist boende. Det hade då fungerat bra ett tag och relationen mellan Isaac och Fredrik Andersson hade börjat återuppbyggas. Hon gick med på att de kunde prova växelvist boende under vecka 40 till vecka 44. Hon kände sig då trygg i samarbetet med Fredrik Andersson och utgick även från vad Isaac önskade. Den första veckan gick det bra hos Fredrik Andersson. Under den andra veckan började det fallera. Hon märkte att hans mående började gå neråt. När hon pratade med honom hörde hon att han var påverkad och när hon besökte honom såg hon allt kaos i hemmet och att han drack. Även Isaac berättade för henne att pappa druckit öl. Fredrik Andersson valde även att undanhålla henne från Isaac i 48 timmar och det kom även fram att Isaac hade tittat på nakna tjejer på Fredrik Anderssons telefon. Hon valde därför att avbryta veckoumgänget efter att ha rådgjort med familjeteamet och socialhandläggare som inte heller kunnat nå Fredrik Andersson. Det kom också fram att Fredrik Andersson hade

tyckt att det var jobbigt och att han hade haft problem med att få iväg Isaac till skolan på morgnarna. Det inte gått att hålla någon riktig struktur eller kontinuitet i Isaacs umgänge Fredrik Andersson med hänsyn till Fredrik Andersson mående. Detta har gått ut över Isaacs psykiska mående.

Hon har medgett umgänge varannan helg. Fredrik Andersson klarar absolut av att ha umgänge med Isaac i den utsträckningen utan att dricka alkohol. Sådant umgänge har även i stort fungerat i enlighet med hovrättens beslut. Det är när det har blivit umgänge utöver det som Fredrik Anderssons ork har tagit slut och det inte har fungerat. Hon har föredragit att Isaacs umgänge med Fredrik Andersson varit på helgerna för att det inte ska bryta något i veckostrukturen med skolgång och aktiviteter. Det är mot den bakgrunden som hon inte heller anser att det ska vara något annat umgänge vid skollov och storhelger med undantag för sommarlovet där hon kan tänka sig att vara flexibel. Fredrik Andersson har alltid möjlighet att ta kontakt med Isaac eftersom Isaac har en egen telefon.

När hon fick ensam vårdnad såg hon till att Isaac fick träffa en logoped. Det kommer även att utredas om han har ärvt den sjukdom som hon har. Isaac bad även om psykologkontakt i somras, vilket han fått. När Isaac var i förskoleålder frågade hon Fredrik Andersson hur han såg på en psykologkontakt för Isaac om de i Isaacs närhet var av den uppfattningen att han behövde sådan. Fredrik Andersson var då negativ till en sådan kontakt. Efter förskoleperioden ansåg dock Fredrik Andersson att det inte längre fanns något behov för Isaac att träffa en logoped. Fredrik Andersson har inte heller valt att följa med till akuten när Isaac fått epileptiska anfall. Hon ifrågasätter därför även om han har förmåga att se till att få den vård som Isaac behöver.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parternas talan i hovrätten

Parterna har åberopat samma grunder och omständigheter som vid tingsrätten. I tiden efter tingsrättens dom har parterna anfört i huvudsak de omständigheter som framgår av redovisade uppgifter från parternas förhör i hovrätten.

Hovrättens bedömning

Vårdnad

Vid bedömningen av om föräldrarna ska ha gemensam vårdnad eller om en av dem ska ha ensam vårdnad ska rätten fästa avseende särskilt vid föräldrarnas förmåga att sätta barnets behov främst och ta ett gemensamt ansvar i frågor som rör barnet (enligt 6 kap. 5 § andra stycket föräldrabalken). Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2021. Lagändringen föranleddes bl.a. av att den tidigare lydelsen, att bedöma föräldrarnas samarbetsförmåga i frågor som rör barnet, resulterat i ett alltför stort fokus på föräldrars oförmåga att samarbeta vilket kunde vara konflikt drivande. I många processer låg fokus då på att lyfta fram den andra förälderns brister i stort och smått, för att visa på samarbetsproblem. Syftet med lagändringen har varit att i stället lyfta fram föräldrarnas förmåga att ta ett gemensamt ansvar för barnet och att därigenom flytta fokus till barnet och konsekvenserna för barnet i stället för föräldrarnas samarbetsförmåga. Gemensam vårdnad förutsätter dock fortfarande i viss utsträckning ett fungerande samarbete mellan föräldrarna så att de tillsammans kan lösa frågor som rör barnet och som omfattas av vårdnadsansvaret. Det kan t.ex. handla om att fatta beslut om skolval eller att säkerställa att barnet får tillgång till olika stöd och hjälpinsatser som barnet kan behöva och som kräver båda vårdnadshavarnas samtycken. (se prop. 2020/21:150 s. 70 f. och 133 f.).

Såväl i den vårdnads-, boende- och umgängesutredning som inhämtades av tingsrätten som i den kompletterande utredningen som inhämtats av hovrätten har utredarna föreslagit att parterna ska ha gemensam vårdnad om Isaac.

Enligt utredarna har Isaac en god och nära relation till båda sina föräldrar. De har också konstaterat brister hos båda föräldrarna i sitt föräldraskap men anser att föräldrarna kan komplettera varandras styrkor och svagheter och därmed, i båda utredningarna, ansett att gemensam vårdnad skulle vara det bästa alternativet för Isaac. Enligt utredarna avser bristen hos Olivia Andersson att hon kan ha svårigheter att reglera sitt humör och anpassa sitt beteende utifrån situation. När det gäller Fredrik

Andersson har utredarna haft svårt att utvärdera hans alkoholkonsumtion och hur det påverkat umgänget med Isaac. Klart är dock att Oliva Andersson har en oro för Fredrik Anderssons alkoholkonsumtion och Fredrik Andersson har en oro kring Olivia Anderssons svårigheter och att hon är konfliktsökande. Hovrätten anser att det av utredningen i målet har kommit fram att Fredrik Andersson tycks ha ett riskfyllt alkoholbruk, men hovrätten anser inte att denna risk är sådan att Fredrik Andersson är att betrakta som olämplig som vårdnadshavare.

Parternas konflikter verkar inte ha avtagit i och med att Olivia Andersson fått ensam vårdnad om Isaac, utan har fortsatt efter tingsrättens dom. Utredarna har konstaterat att föräldrarna trots återkommande konflikter ändå hjälper varandra mycket i sin vardag kring Isaac. Hovrätten delar utredarnas bedömning i dessa delar och kan konstatera att Oliva Anderssons och Fredrik Anderssons förmåga att samarbeta tycks ha fortsatt på ungefär samma sätt som tidigare även efter tingsrättens dom. Olivia Andersson har framhållit att parterna inte har kunnat komma överens om i vilken omfattning Isaac har varit i behov av insatser från sjukvården och att Fredrik Andersson innan hon fick ensam vårdnad om Isaac motsatte sig sådana insatser. Fredrik Andersson har menat att han ställt sig tveksam till Isaacs behov i dessa avseenden men att frågan om konkreta insatser inte ställts på sin spets. Hovrätten kan därmed konstatera att parterna har olika uppfattning i den frågan.

Utredarna har konstaterat att det kan finnas behov av att föräldrarna deltar i ytterligare insatser både enskilt och gemensamt för att de ska kunna ge Isaac en trygg och förutsägbar tillvaro. Både Olivia Andersson och Fredrik Andersson har i hovrätten uppgett att de är beredda att ta emot ytterligare insatser som kan behövas för Isaacs bästa. Även hovrätten delar bedömningen att samarbetet kan förbättras om parterna tar emot ytterligare insatser.

Hovrätten konstaterar att det är klarlagt att både Fredrik Andersson och Olivia Andersson månar om Isaac och vill det som de var och en anser vara bäst för honom. Vid en sammantagen bedömning av den utredning som lags fram i hovrätten delar hovrätten utredarnas bedömning och anser, till skillnad mot tingsrätten, att båda

föräldrarna är lämpliga som vårdnadshavare och att de brister som finns till och från i deras samarbete inte är sådana att de utesluter att de har gemensam vårdnad om Isaac. Det samarbete de haft visar också att de kan komplettera och stötta varandra när det gäller Isaac och att de tillsammans har förmåga att ta föräldraansvar. Detta samarbete bör parterna kunna utveckla och fördjupa. Hovrätten anser också att det vid en fortsatt ensam vårdnad för Olivia Andersson finns risk för att Isaacs kontakt med Fredrik Andersson kan komma att begränsas. Hovrätten anser också att en gemensam vårdnad om Isaac får anses vara till hans bästa. Olivia Anderson och Fredrik Andersson ska därför tillerkännas gemensam vårdnad om Isaac.

Boende

Vid gemensam vårdnad kan domstolen besluta om växelvist boende. En sådan boendeform ger barnet en naturlig vardagskontakt med båda föräldrarna, men ett växelvist boende ställer särskilda krav på föräldrarna. En grundläggande förutsättning för växelvist boende är att föräldrarnas samarbetsförmåga är särskilt god.

Av utredningen framgår att det inte finns anledning att ifrågasätta någon av föräldrarna som boendeförälder. De bor även mycket nära varandra varför de praktiska förutsättningarna för växelvis boende finns. Som framkommit kan föräldrarna i många fall samarbeta i frågor som rör Isaac, även om det finns återkommande konflikter som leder till att samarbetet tidvis försämras. Dessa konflikter har båda ansett vara orsakade av motparten och det har förekommit att föräldrarna då brister i respekt gentemot den andre föräldern. Hovrätten finner, till skillnad mot vad som föreslagits i vårdnads-, boende- och umgängesutredningen, med hänsyn till nämnda omständigheter, att samarbetet mellan föräldrarna för närvarande inte är tillräckligt gott för att förutsättningar att förordna om ett växelvis boende för Isaac föreligger. Isaac har under den större delen av sitt liv bott hos Olivia Andersson och de står varandra nära. Av utredningen har framkommit att boendesituationen där har varit trygg och stabil samt att Isaac sagt att han har det bra hos mamma. Tingsrätten finner därför att Isaac även i fortsättningen ska ha sitt stadigvarande boende hos henne.

Umgänge och vite

Barnet ska ha rätt till umgänge med en förälder som det inte bor tillsammans med. Umgänget kan ske genom att barnet och föräldern träffar varandra eller genom att de har annan kontakt. Barnets föräldrar har ett gemensamt ansvar för att barnets behov av umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med så långt möjligt tillgodoses (6 kap. 15 § föräldrabalken).

Vid denna bedömning är parterna överens om omfattningen av det löpande helg-umgänget mellan Isaac och Fredrik Andersson. Olivia Andersson har dock motsatt sig ett särskilt reglerat lov- och storhelgsumgänge. Enligt hovrättens interimistiska beslut har Isaac haft rätt till umgänge med Fredrik Andersson varannan helg. Enligt parterna har detta fungerat relativt bra, när det väl kommit till stånd. Det har också framgått att Isaac under vissa perioder haft ett mer omfattande umgänge med sin pappa och av Isaacs egna uppgifter kommer det fram att han har det bra även där. Hovrätten anser att ett umgänge varannan helg är det bästa för Isaac och att det är viktigt att umgänget genomförs i den utsträckning som det nu förordnas om i syfte att få en kontinuerlig och förutsägbar vardag för Isaac. Det har i och för sig kommit fram vissa risker med ett umgänge, nämligen frågetecknen kring Fredrik Anderssons alkoholvanor och omfattningen av hans alkoholkonsumtion, men hovrätten anser ändå inte att dessa risker är sådana att Fredrik Andersson är olämplig som umgängesförälder. Enligt hovrätten finns det inte heller något som talar emot att Isaac får träffa sin pappa under lite längre tid under lov och storhelger. Umgänge i enlighet med yrkandet får därför anses vara förenligt med Isaacs bästa. Med hänsyn till att det under huvudförhandlingen kommit fram att parterna numera kommit överens om att umgänge ska ske under jämna veckoslut ska domslutet formuleras i enlighet med detta.

Hovrätten anser inte att det kommit fram sådana särskilda skäl att överlämnande ska förenas med vite och avslår därför Fredrik Anderssons yrkande i denna del (prop. 1982/83:165 s. 24).

Ersättning till rättshjälpsbiträdena

Daisy Johansson har förutom annat begärt ersättning 67 650 kr för 45 timmar och 50 minuters arbete och med 13 500 kr för 10 timmars tidspillan. Tommy Lönnqvist har förutom annat begärt ersättning med 61 623 kr för 41 timmar och 45 minuters arbete.

Förhandlingstiden i hovrätten har uppgått till ca 11 timmar och 20 minuter. Frågorna i hovrätten har varit i stort sett desamma som vid tingsrätten. Viss ytterligare bevisning såsom kompletterande vårdnads-, boende- och umgängesutredning samt nya vittnen har dock kommit till i hovrätten.

Hovrätten ifrågasätter i och för sig inte att Tommy Lönnqvist lagt ned den tid som angetts. Det åligger dock ett biträde enligt rättshjälpslagen att söka begränsa den nedlagda tiden till vad som är nödvändigt. Där vill hovrätten särskilt peka på den tid som han lagt ner på händelsen den 16 april 2022 och även att det inte kan anses ingå i ett rättshjälpsbiträdes uppdrag av detta slag att lägga ned arbete i anledning av klientens ansökan om kontaktförbud. Med hänsyn härtill och målets art och omfattning i övrigt anser hovrätten att skälig ersättning för Tommy Lönnqvists arbete som rättshjälpsbiträde motsvarar 33 timmars arbete eller 48 708 kr. Tidspillan för den resa som företogs söndag 26 mars 2023 utgår med 885 kr per timme, varför ersättningsyrkandet gällande tidspillan begränsas utifrån det. Mot övrig begärd ersättning finns inte någon erinran.

När det gäller Daisy Johanssons begäran om ersättning framgår bland annat att hon den 30 november 2022 lagt ner fem timmar för förberedelse inför förhandling trots att hovrätten redan den 24 november 2022 genom e-post underrättat henne om att huvudförhandlingen den 8–9 december 2022 ställts in. Med hänsyn härtill och till att hon även yrkat ersättning för förberedelse inför aktuell huvudförhandling ska hon inte tillerkännas ersättning för den tid hon lagt ned för förberedelse den 30 november 2022. Även om målet föranlett viss ytterligare utredning finner hovrätten med hänsyn till uppdragets art och omfattning att Daisy Johansson även i övrigt har lagt ner mer tid än vad uppdraget krävt. När det gäller hennes processföring kan hovrätten även konstatera

att den kunnat utföras med större klarhet och precision, särskilt när det gäller vittnesförhören. Sammanfattningsvis anser hovrätten dels att Daisy Johansson lagt ned för mycket tid på målet, dels att arbetet hade kunnat utföras med större stringens. Mot bakgrund härav bedömer hovrätten att skälig ersättning för Daisy Johanssons arbete som rättshjälpsbiträde motsvarar 33 timmars arbete eller 48 708 kr.

Det arbete som Daisy Johansson begärt ersättning för överstiger, tillsammans med den ersättning som betalats ut vid tingsrätten, 100 timmar. Daisy Johansson har inte anmält detta till rätten enligt 34 § rättshjälpslagen (1996:1619). Eftersom Daisy Johansson inte tillerkänns begärd ersättning för hela den tid som hon har begärt ersättning för, huvudsakligen på grund av att tidsåtgången inte varit rimlig eller nödvändig, uppgår den ersättningsgilla tiden inte till 100 timmar och det finns därmed inte skäl att låta rättshjälpen upphöra.

Daisy Johansson har även yrkat ersättning för tio timmars tidsspilla med 13 500 kr varav bland annat nio timmar för resa Stockholm–Sundsvall tur och retur samt utlägg för tågbiljett med 1 354 kr. Daisy Johansson bedriver sin verksamhet långt ifrån den ort där Fredrik Andersson bor. För att få ersättning för de merkostnader som uppstår till följd av att biträdet har sin verksamhet långt ifrån den ort där målet handläggs krävs särskilda skäl. Några sådana särskilda skäl finns inte. Av ingivet kvitto avseende tågbiljetter framgår att båda resorna påbörjats efter kl. 18.00. Daisy Johansson ska därför få ersättning för tidsspilla och utlägg motsvarande det som ett lokalt biträde hade fått, det vill säga ersättning för tidsspilla med 6 660 kr (6 timmar x 885 kr + 1 timme á 1 350 kr). Kostnaden för tågresor överstiger inte vad en lokal försvarare hade kunnat få för resa med bil. Daisy Johanssons ersättning ska därför tillerkännas ersättning för utlägg med yrkat belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B.

Överklagande senast **tisdagen den 23 maj 2023**.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Marie Norberg och Karin Gustin, referent, tf. hovrättsassessorn Charlotte Svensson Prozenko samt nämndemännen Margareta Glad och Peter Nordebo. Rätten är enig.

HUDIKSVALLS TINGSRÄTT

DOM
2022-02-08
Meddelad i
HudiksvallMål nr
T 750-21**PARTER****Kärande**

OLIVIA Helena Andersson, 19930609-4302
Vänortsvägen 29 Lgh 1001
824 41 Hudiksvall

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokaten Tommy Lönnqvist
Advokatfirman Lönnqvist
Järnvägsgatan 4
824 43 Hudiksvall

Svarande

Lars FREDRIK Andersson, 19730828-4954
Kasköplan 5 Lgh 1706
824 39 Hudiksvall

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Juristen Daisy Johansson
c/o Stance Juristbyrå AB
Tegnérgatan 15
111 40 Stockholm

Tidigare ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Jur.kand. Jérémie Johansson
c/o Stance Juristbyrå AB
Tegnérgatan 15
111 40 Stockholm

BARNET

Sten ISAAC Mattias Andersson, 20161208-2154
Vänortsvägen 29 Lgh 1001
824 41 Hudiksvall

DOMSLUT

1. Modern Olivia Andersson anförtros ensam vårdnad om barnet Sten ISAAC Mattias Andersson, 20161208-2154.
2. Fadern Fredrik Anderssons yrkande om att barnet Isaac Andersson skall ges rätt till umgänge med honom avslås.

Dok.Id 318091

Postadress
Box 1073
824 12 Hudiksvall**Besöksadress**
Lagmansgatan 1**Telefon**
0650-37450
E-post: hudiksvalls.tingsratt@dom.se
www.hudiksvallstingsratt.domstol.se**Telefax**
0650-31094**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:30–16:00

3. Tingsrättens interimistiska beslut meddelat den 17 maj 2021 skall inte längre gälla. Vad som beslutats under punkt 1. och 2. om vårdnad och umgänge skall i stället gälla omedelbart, utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.
 4. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen till Tommy Lönnqvist för det biträde han har lämnat Olivia Andersson till 75 705 kronor, varav 60 564 kronor avser arbete och 15 141 kronor mervärdesskatt.
 5. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen till Daisy Johansson för det biträde hon har lämnat Fredrik Andersson till 58 163 kronor, varav 41 681 kronor avser arbete, 3 915 kronor tidsspillan, 934 kronor utlägg och 11 633 kronor mervärdesskatt.
 6. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen till Jérémie Johansson för det biträde han tidigare har lämnat Fredrik Andersson till 51 567 kronor, varav 41 254 kronor avser ersättning för utfört arbete och 10 313 kronor mervärdesskatt. Av beloppet har 30 940 kronor tidigare utgått i förskott på ersättning enligt rättshjälpslagen.
 7. Vardera parten skall stå sin rättegångskostnad.
-

BAKGRUND

Olivia Andersson och Fredrik Andersson gifte sig med varandra den 9 oktober 2015. De har tillsammans sonen Isaac Andersson, född den 8 december 2016. De begärde i en gemensam ansökan, som inkom till tingsrätten den 6 februari 2020, att tingsrätten skulle döma till äktenskapsskillnad mellan dem. Efter föreskriven betänketid begärde de dom på äktenskapsskillnad. Tingsrätten dömde den 18 augusti 2020 till äktenskapsskillnad. Tingsrätten påminde om att vårdnaden om sonen fortfarande var gemensam.

VAD SOM FÖREVARIT I MÅLET

Olivia Andersson inkom den 26 mars 2021 till tingsrätten med ansökan om stämning, med yrkande om att hon skulle anförtros ensam vårdnad om sonen Isaac Andersson samt i andra hand att tingsrätten skulle förordna att Isaac Andersson skulle ha sitt stadigvarande boende hos henne.

Fredrik Andersson inkom den 19 april 2021 med skriftligt svaromål, med bestridande av Olivia Anderssons yrkanden. Han framställde därvid yrkande att han skulle anförtros ensam vårdnad om sonen Isaac Andersson samt i andra hand att tingsrätten skulle förordna att Isaac Andersson skulle ha sitt stadigvarande boende hos honom. Yrkandena framställdes jämväl interimistiskt.

Tingsrätten inhämtade upplysningar enligt 6 kap. 20 § andra stycket föräldrabalken från Socialnämnden i Hudiksvalls kommun.

Tingsrätten höll den 3 maj 2021 sammanträde för muntlig förberedelse, varvid parterna träffade en samförståndslösning. Tingsrätten beredde parterna tillfälle att yttra sig över vad som hade antecknats i protokollet om den träffade överenskommelsen. Som bakgrund antecknades i protokollet det följande. Olivia Andersson och Fredrik Andersson inledde ett förhållande sommaren 2014. De flyttade ganska omgående ihop i den lägenhet som Olivia Andersson nu bor i. Deras son Isaac Andersson föddes den 8

december 2016. Förhållandet avslutades den 7 februari 2019. Isaac Andersson bodde växelvis hos parterna från och med den 1 mars 2019 till och med sommaren 2020. Det växelvisa boendet återupptogs efter en tid men upphörde igen i mars 2021.

Efter fortsatt skriftväxling, meddelade tingsrätten den 17 maj 2021 följande beslut.

Beslut

1. För tiden till dess frågan har avgjorts genom en dom eller beslut som har vunnit laga kraft, eller parterna har träffat ett avtal om frågan som har godkänts av socialnämnden, eller domstolen beslutat annorlunda, ska Isaac Andersson, 161208-2154, ha rätt till umgänge med Fredrik Andersson enligt följande
 - a. Två tillfällen, vartannat veckoslut, jämn vecka, på lördagar kl. 09.30 – 18.00 och på söndagar, kl. 10.00 – 18.00,
 - b. därefter, med början efter umgängestillfällena under a. vid två tillfällen, vartannat veckoslut, jämn vecka, lördagar kl. 09.30 – söndagar kl. 18.00, c. därefter, med början efter umgängestillfällena under b. varannan vecka, jämn vecka, torsdag kl. 16.30 till påföljande måndag kl. 06.30. d. Isaac Andersson har rätt till videosamtal med Fredrik Andersson varje tisdag innan Isaac går och lägger sig. Fredrik Andersson hämtar och lämnar Isaac Andersson hos Olivia Andersson.
2. Tingsrätten uppdrar enligt 6 kap. 19 § tredje stycket föräldrabalken åt socialnämnden i Hudiksvalls kommun att genomföra en vårdnads-, boende- och umgängesutredning beträffande Isaac Andersson. Utredningen ska redovisas till tingsrätten senast den 17 september 2021.

Skäl

Olivia Andersson hade som krav för att gå med på att Isaac Andersson skulle ha umgänge som även omfattade övernattningsnatt med Fredrik Andersson att Fredrik Andersson skulle vid umgängets inledande, avslutande och varje kväll under umgänge enligt punkterna b. och c. göra utandningsprov och direkt visa resultatet för Olivia Andersson genom digital överföring. Fredrik Andersson gick med på Olivia Anderssons begäran.

Det har inte framkommit annat än att det umgänge som parterna har kommit överens om är till Isaacs bästa. Tingsrätten har vid detta ställningstagande beaktat den överenskommelse som parterna har träffat angående utandningsprov.

Parterna var överens om att umgänget enligt punkten 1 a. skulle starta den 8 maj 2021.

För att slutligt ta ställning vad som är bäst för Isaac Andersson är det nödvändigt att inhämta en utredning avseende vårdnad, boende och umgänge

Hudiksvalls kommun socialnämnd har den 16 september 2021 avgett en vårdnads-, boende- och umgängesutredning beträffande barnet Isaac Andersson.

Parterna har beretts tillfälle att och inkommit med skriftliga bevisuppgifter.

Tingsrätten har företagit målet till avgörande efter sammanträde för huvudförhandling.

YRKANDEN

Olivia Andersson

Olivia Andersson har yrkat att hon skall anförtrös ensam vårdnad om barnet Isaac Andersson samt, i andra hand, att tingsrätten skall förordna att Isaac Andersson skall vara stadigvarande boende hos henne. Yrkandena framställs att gälla omedelbart.

Fredrik Andersson

Fredrik Andersson har bestritt yrkandet om ensam vårdnad och yrkandet om boende.

Fredrik Andersson har yrkat att han skall anförtrös ensam vårdnad om barnet Isaac Andersson. Han har i andra hand yrkat att den gemensamma vårdnaden skall bestå och att tingsrätten skall förordna att Isaac Andersson skall bo stadigvarande hos honom. Fredrik Andersson har yrkat att Isaac Andersson i allt fall skall ges rätt till umgänge med honom enligt följande. Yrkandena framställs att gälla omedelbart.

1. Från torsdag efter förskolan/skolans slut i jämn vecka till måndag morgon vid förskolans/skolans start i ojämn vecka.

2. Sommarumgänge, med start sommaren 2022, fyra veckor förlagda två plus två veckor. Fredrik Anderssons önskemål om Isaac Anderssons vistelse hos honom under sommaren skall äga företräde jämna år. Olivia Anderssons önskemål skall äga företräde ojämbna år. Senast den 31 mars skall önskemålet vara motparten skriftligen tillhanda. Senast 10 dagar efter den 31 mars skall den part som inte har företräde, skriftligen meddela vilka veckor vederbörande avser ha Isaac Andersson hos sig.
3. Sportlov, med start 2023, från sista skoldagen före lovet till skolans start, ojämbna år.
4. Påsklov, med start 2024 från sista skoldagen före lovet till skolans start, jämna år.
5. Höstlov, med start 2022, från sista skoldagen före lovet till skolans första dag, jämna år.
6. Julumgänge år 2022 från den 23 december 10.00 till den 25 december 10.00.
7. Jul- och nyårsumgänge från år 2023
 - a) Från sista skoldagen före lovet till den 29 december 10.00, ojämbna år
 - b) Från den 29 december 10.00, jämna år, till skolans första dag, nyårshelger,

Hämtning och lämning skall i första hand ske på förskolan/skolan. Om det inte är möjligt skall överlämning ske genom att den förälder som har Isac Andersson lämnar över honom till den andre föräldern utanför dennes/dennas hem.

Umgängesykrandena skall förenas med vitesföreläggande, 5 000 kronor, per tillfälle.

Fredrik Andersson har medgett att Isaac Andersson skall ha rätt till umgänge med Olivia Andersson för det fall att han anförtros vårdnaden eller boendet hos honom.

Olivia Andersson

Hon har bestritt Fredrik Anderssons yrkande om ensam vårdnad och om boendet.

Olivia Andersson har medgett att Isaac Andersson anförtros rätt till umgänge med Fredrik Andersson, från fredag, varje jämbn vecka, från skolans slut fredag till söndag kl 18.00. En förutsättning för umgänge är att Fredrik Andersson uppvisar nykterhet.

UTVECKLANDE AV GRUNDER OCH OMSTÄNDIGHETER**Olivia Andersson**

Olivia Andersson och Fredrik Andersson har haft ett förhållande från 2014 till 2019. Ganska omgående flyttade parterna tillsammans. Hon flyttade först hem till Fredrik Andersson. Senare företog de en annan flytt och slutligen flyttade de till den bostad där Olivia Andersson bor kvar.

Det framkom att Fredrik Andersson hade ett ohälsosamt missbruk av alkoholdrycker. Fredrik Andersson är målare. Han var sjukskriven och kunde därför ägna sig åt att dricka. Fredrik Andersson hade vid den tiden en tvist med sin före detta om barn. Även i det förhållandet var det slitningar till följd av Fredrik Anderssons alkoholmissbruk. Fredrik Andersson skrev i mål om barnen under överenskommelse om ensam vårdnad.

Olivia Andersson hade förhoppningar om att Fredrik Andersson skulle avhålla sig från alkoholdrycksmissbruk när han fick arbete, men så blev inte fallet. Olivia Andersson stod inte ut med detta och skulle slänga ut Fredrik Andersson, men då märkte Olivia Andersson att hon var med barn. Olivia Andersson hade förhoppning om att Fredrik Andersson under dessa förhållanden skulle bryta sitt missbruk av alkoholdrycker.

Den 7 februari 2019 upphörde förhållandet abrupt. Fredrik Andersson angrep vid det tillfället Olivia Andersson och sparkade barnet på benet. Olivia Andersson gjorde slut, men då Fredrik Andersson saknade bostad fick han bo kvar i bostaden. Fredrik Andersson flyttade ut i april 2019 och då till den lägenhet som han fortfarande bor kvar i.

Olivia Andersson har ansett att sonen Isaac Andersson skall ha umgänge med Fredrik Andersson. Det blev så att Olivia Andersson gick med på ett växelvist boende. Efter en incident då Fredrik Andersson hade behållit sonen Isaac Andersson hos sig i två månader, gick hon helt enkelt till förskolan och hämtade Isaac Andersson. Efter en tid

återupptogs det växelvisa boendet. Vid en förnyad incident avslutade hon det växelvisa boendet, som sedan på nytt togs upp.

Isaac Andersson uppvisade ett självskadebeteende och detta kunde ha sin grund i att Fredrik Andersson berusade sig genom att dricka alkoholdrycker när Isaac Andersson var hos denne.

Genom överenskommelse efter sammanträde för muntlig förberedelse, har det varit ett umgänge. Isaac Andersson har dock i ökande omfattning berättat för henne om att Fredrik Andersson dricker sig berusad genom intag av alkoholdrycker och Isaac Andersson har till följd därav varit ovillig till umgänge.

Det fungerade en tid hjälpligt med umgängen, men till slut gjorde Isaac Andersson klart för Olivia Andersson att han inte ville till umgängen med Fredrik Andersson. Detta föranledde att uppgifter inhämtades vid barnsamtal med barnet Isaac Andersson.

Grunden för Olivia Anderssons inställning är Fredrik Anderssons alkoholmissbruk. Parterna har till följd därav svårt att komma överens avseende barnet Isaac Andersson

Isaac Andersson har talsvårigheter och har till följd därav hjälp med att utveckla sitt tal och mot sina sömnsvårigheter.

Olivia Andersson tar ansvar och försöker få fram remisser till Isaac Anderssons bästa.

En gemensam vårdnad är inte något som framstår som till Isaac Anderssons bästa.

Fredrik Andersson

Fredrik Andersson och Olivia Andersson träffades år 2014 och blev sammanboende. De gifte sig år 2015. De fick sonen Isaac Andersson som föddes den 8 december 2016.

Från det att sonen Isaac Andersson föddes har Fredrik Andersson varit mån om och samarbetat om sonen Isaac Andersson.

Det bestrids på det bestämdaste, att Fredrik Andersson har ett alkoholmissbruk.

Fredrik Andersson har ett arbete och sköter det.

Olivia Andersson har problem och har haft god man för sina behov.

År 2005 – 2007 hade Fredrik Andersson besvär med drickande av alkoholdrycker, men han har genomgått behandling mot missbruket och han har idag inget alkoholmissbruk.

Olivia Andersson har motsatt sig umgänge och det är fråga om umgängessabotage. Isaac Andersson skulle ha umgänge med Fredrik Andersson enligt det interimistiska beslutet, men Isaac Andersson kom inte hem till Fredrik Andersson. Fredrik Andersson har anmält detta till socialtjänsten och det pågår en utredning om detta.

Olivia Andersson är våldsam och är vid upprepade tillfällen dömd för våldsbrott.

UTREDNING

Muntlig bevisning

Olivia Andersson, sanningsförsäkran, på plats

Fredrik Andersson är en väldigt bra person och när det är en period då han inte dricker, fungerar det bra. Tyvärr faller Fredrik Andersson väldigt lätt tillbaka i sitt missbruk. När Fredrik Andersson dricker alkoholdrycker blir han väldigt elak verbalt mot henne och även mot Isaac Andersson. Fredrik Andersson är en alkoholmissbrukare och under deras förhållande drack han mycket alkoholdrycker, men när hon inte bott med Fredrik Andersson har hon varit tveksam om han haft alkoholmissbruk utifrån att hon när hon

inte varit närvarande kan uttala sig om det. Det har dock funnits en kontinuerlig oro. Hon kan alltså inte uttala sig om hans alkoholmissbruk, när hon inte varit närvarande. Det finns dock ingen tvekan hos henne om att Fredrik Andersson har ett missbruk.

Under tiden när de var tillsammans, drack Fredrik Andersson mycket alkoholdrycker. När Fredrik Andersson är berusad blir han våldsam. Hon har då ibland försvarat sig. Fredrik Andersson var föräldraledig med Isaac under tio dagar. Efter det åkte Patrik Andersson iväg på arbete på annan ort. Det blev därför inte förväntad anknytning.

De var båda överens om att de inte ville vara med varandra. Den 7 februari 2019, när Fredrik Andersson hade släppts från polisstationen, fick hon stöd av socialtjänsten. Det här kan inte fortsätta, sade socialtjänsten till henne. Fredrik Andersson bodde dock kvar en tid hos dem till dess att han fick en egen bostad. Under den tiden försökte de undvika varandra så mycket som möjligt.

Socialtjänsten förordade vid separationen ett växelvist boende. När hon har fått uppgifter om att Fredrik Andersson återgått till alkoholdrickande, har hon reagerat. Hon har avbrutit det växelvisa boendet, när Fredrik Andersson har missbrukat.

Vid den första utredningen, fick hon inte stöd från socialtjänsten. Senare har hon fått stöd från socialtjänsten.

Vid tvist i målet, gick hon efter sammanträdet för muntlig förberedelse med på ett upptrappat umgänge. Förutsättning för det var att Fredrik Andersson skulle vara nykter. För två månader sedan var det en incident, när Fredrik Andersson var berusad vid umgänge.

Det stämmer att hon inte har lämnat ut Isaac Andersson för umgänge enligt det interimistiska beslutet. Detta har skett när hon har ansett att hon inte utifrån förhållandena har kunnat lämna ut Isaac Andersson. Hon har vid sådana tillfällen ringt

upp Fredrik Andersson och tillkännagett detta för honom. Vid dessa tillfällen har hon angett att Fredrik Andersson kan ha umgänge med Isaac Andersson vid annat tillfälle.

De kan komma överens, men är väldigt oense om rutiner och ”uppfostringsmetoder”. Under de perioder när Fredrik Andersson dricker alkoholdrycker, kör han sitt eget race. Det blir då konflikter och Fredrik Andersson prioriterar bort Isaac Anderssons aktiviteter. De var överens om att Isaac Andersson skulle ägna sig åt ishockey, men detta avbröt Fredrik Andersson. Detta då Fredrik Andersson inte ville vara bunden av att köra Isaac Andersson till aktiviteter.

Isaac Andersson är lite sen med talet och hon tog upp fråga med Fredrik Andersson om Isaac Andersson skulle gå till logoped. Man tog i anslutning till det upp frågan om Isaac Andersson har en störning på autismspektrumet. Detta då Isaac Andersson har svårt att komma till ro och somna och hon ville därför ta upp detta med BVC. Utifrån Isaac Anderssons beteende, har hon frågeställningar om han har störning såsom ADHD. Isaac Andersson är ett väldigt splittrat barn.

Isaac Andersson uppfattar att Fredrik Andersson är en bra pappa. När Fredrik Andersson är nykter är han en fantastisk person och pappa.

När Fredrik Andersson är nykter, kan han sätta sig ner och de kan resonera om Isaac Andersson. När Fredrik Andersson är kraftigt berusad (full), skriker denne bara åt henne och om att hon bara ställer till det.

När hon har hört att Fredrik Andersson har varit full och berusad och legat bakom någon pizzeria, har hon motsatt sig att Isaac Andersson just då skall ha umgänge med honom. När hon har fått uppgifter om att Fredrik Andersson är berusad, släpper hon alltså inte iväg Isaac Andersson till denne för umgänge. Fredrik Andersson har också vid något tillfälle av sagt sig umgänge, för att han skulle dricka alkoholdrycker.

Det stämmer att hon är dömd för en del brott. Det var när hon var ung och var väldigt oorganiserad i sig själv. Hon fick under den tiden inte tillräckligt stöd av kommunen. Detta avseende att hon inte fick hjälp genom psykolog eller genom sjukvården. Hon hade givetvis ansvar för vad hon företog sig, men behövde få hjälp med sitt dåliga mående. Hon fick vid den tiden hjälp med boendestöd. En tid när hon bodde med Fredrik Andersson, fick hon en kort tid stöd genom god man. Hon och Fredrik Andersson hade då en ekonomisk kris och den gode mannen bistod henne genom att försöka få igenom en skuldsanering. Det var då och nu är nu.

Det som antecknats i utredningen av Fredrik Anderssons dotter Emma Andersson stämmer inte, utan hon har försökt att få rätt stöd för Isaac Andersson. Hon kan inte säga att Emma Andersson har ljugit, men det denna har uttalat stämmer inte.

Hon misstänkte tidigare att hon hade en bipolaritet, men man har efter utredning av psykiatrin avskrivit alla diagnoser. Hon har dock ett posttraumatiskt stressyndrom. Dessutom medicinerar hon mot epilepsi. Den medicinen påverkar henne.

Om man dricker fyra, fem, sex och till och med sju starköl, så har man missbruk. Fredrik Andersson dricker inte alkoholdrycker när han arbetar och när han kör bil.

Fredrik Andersson, sanningsförsäkran, videonärvaro

Det stämmer att det har varit stökigt i hans och Olivia Anderssons förhållande. Vad detta har haft för grund kan han inte säga eller sätta fingret på, men det har berott på Olivia Anderssons dagsform.

Vad gäller fråga om Isaac Andersson har en del problem, menar han att man först måste tillse att man har fungerande rutiner för barnet och regelbundna rutiner för mat och med sömn. Detta fungerar bra när Isaac Andersson är hos honom, men hos Olivia Andersson brister rutinerna. Hemma hos Olivia Andersson sover Isaac Andersson middag och de äter mat när de är hungriga.

Det togs upp med honom först i måndags, att det fanns erbjudande om logoped. Han har inte hunnit att ta ställning till det. Vad gäller fråga om problem med melatonin, menar han att man inte kan sätta in det först utan att man har fått ordning på rutiner. Olivia Andersson samråder inte med honom och tar mått och steg utan att han vet om.

Vid de flesta tillfällen får han information från Olivia Andersson, men inte alltid. Det händer att han får information alldeles för tätt inpå och ibland inte alls.

Isaac Andersson säger, att han vill ha mammaveckor och pappaveckor. När Isaac Andersson är hos honom, händer det att denne uttrycker att han saknar sin mamma.

Det har inträffat att Isaac Andersson inte har fått komma till honom på umgänge, för att han har "fel attityd". Detta förstår han inte. Han undrar om han måste vara "tacksam och glad".

Vid ett tillfälle kom Isaac Andersson på sparkcykel hem till honom utan cykelhjälm efter att ha cyklat över aktivitetsplan som är mellan dem. Han reagerade på att Isaac Andersson inte hade cykelhjälm. Eftersom Isaac Andersson inte hade cykelhjälm vid det tillfället, var han senare emot att Isaac Andersson skulle åka vattenskoter. Detta eftersom Olivia Andersson inte var tydlig med att Isaac Andersson skulle ha cykelhjälm. Olivia Andersson sade att det inte är lag på att ha cykelhjälm. Detta föranledde osämja mellan dem och att hon motsatte sig att Isaac Andersson skulle ha umgänge.

Olivia Andersson har tyvärr svårt med att hålla ordentliga rutiner för Isaac Andersson.

Han sätter sig inte emot något för Isaac Andersson, men det måste finnas mer än Olivia Anderssons känsla till grund för att vidta åtgärder. Isaac Andersson har varken autism eller ADHD.

Han uppfattar att Olivia Andersson ofta hittar på något att skylla på i stället för att ta eget ansvar.

Han veckopendlade under en tid under deras förhållande till Norge för arbete. Under den tiden hände det att han precis som många andra av dem drack alldeles för mycket. Han försökte komma ur detta och påbörjade en behandling, men den fullföljde han inte. Detta då han inte fick sjukpenning under behandlingstiden och avbröt det därför.

Han är byggnadsmålare.

Han har inte druckit några alkoholdrycker, sedan det interimistiska beslutet i maj 2021.

Det bästa för Isaac Andersson, vore om han och Olivia Andersson kom överens och om Isaac Andersson därvid kunde vara växelvist boende hos dem. Om det inte fungerar, så är det bästa för Isaac Andersson om denne har sitt stadigvarande boende hemma hos honom.

Han kände till att Olivia Andersson hade dömts för brott i sin ungdom, men inte att det var något sådant vid den tiden när de blev tillsammans.

Han har iakttagit att Olivia Andersson har varit aggressiv. Vid ett tillfälle hotade hon att hon skulle ta ut honom i skogen och döda honom. När Olivia Andersson inte får som hon vill, inträffar det ibland att hon uppträder okontrollerat och blir aggressiv.

Under de veckor som Isaac Andersson har varit hos honom har det varit lugnt, men när Isaac Andersson har varit hos Olivia Andersson har det varit många problem och om att han gör det ena och att han gör det andra.

Han uppfattar att Isaac Andersson är lite sent i talet, men han ser inte detta som ett problem på en femåring. Han är inte expert och kan därför inte ange om Isaac Andersson har behov av något stöd.

Det har funnits mer arbete för honom på sommaren och därför har han passat på att arbeta sommartid. Han har under dessa förhållanden undvikit att ta ut någon semester på sommaren. Om han har Isaac Andersson hos sig, kommer han givetvis att ta sommarsemester.

Emma Andersson, dotter till Fredrik Andersson, vittne, ed

Fredrik Andersson är hennes pappa. Hon har bott med Fredrik Andersson fram till dess att hon var 11 år och något år när hon var 15 år. Föräldrarna separerade när hon var åtta år. Hon bodde från det växelvis med sin mamma och pappa och fram till 11 år.

Hennes pappa började dricka från det att föräldrarna separerade och kanske innan dess. Det var mycket fester och polisen fick komma ibland. Det var ett alkoholmissbruk.

Hon minns allt om föräldrarnas konflikt. Hon minns när Fredrik Andersson kom hem till dem och var berusad och skulle hämta dottern Maja. Fredrik Andersson var våldsam och knuffade hennes mamma och henne. Maja ville inte följa med Fredrik Andersson eftersom denne var "jättefull". Hennes småsyskon bodde mer än hon hemma hos Fredrik Andersson. – Det går i perioder, när Fredrik Andersson dricker. De har då ingen kontakt med honom. Det har alltid varit en period med alkohol. Det blir väldigt dysfunktionellt när Fredrik Andersson dricker. Det är väldigt lätt för henne att avgöra på telefon eller av meddelanden, om Fredrik Andersson dricker.

Efter att Fredrik Andersson blev tillsammans med Olivia Andersson bodde hon över hos dem ibland. Ett halvår efter att de hade träffats, förlorade Fredrik Andersson vårdnaden. Det blev väldigt bråkigt hos dem och hon slutade prata med dem båda. Hon hade då ingen kontakt alls med Fredrik Andersson. När de fick sonen Isaac, började hon hälsa på dem igen. Hon har ingen kontroll om han drack när de bodde ihop. Efter att de hade separerat, träffade hon ofta Fredrik Andersson när hon var förbi och träffade Isaac. Det var en period när Fredrik Andersson var nykter, från det att Fredrik Andersson bodde ensam. De hade då mycket kontakt och hon hjälpte till med

att ha hand om Isaac. Under början av år 2020, började Fredrik Andersson dricka igen. Detta vet hon eftersom Isaac ville komma hem och vara med henne. När hon lämnade tillbaka Isaac, var Fredrik Andersson berusad. De som barn var hem till Fredrik Andersson varannan vecka, för att äta middag. Han drack då vid middagar och ville alltid bjuda på alkoholdrycker. Isaac var kvar hos Fredrik Andersson som var berusad.

Uppesittarkvällen 2020 var de på middag hos Fredrik Andersson och skulle fira julafton med honom och Isaac. Fredrik Andersson drack väldigt mycket och Isaac var ledsen och ville följa med dem, när de gick. De mådde dåligt av att lämna Isaac hos Fredrik Andersson. Efter uppesittarkvällen, har hon inte haft mycket kontakt med honom. Efter det har hon haft Isaac hos sig. Fredrik Andersson och hon har från våren 2021 inte haft så mycket kontakt. När de har haft kontakt har hon med säkerhet uppfattat honom som påverkad. De senaste två åren har Fredrik Andersson varit påverkad, vid de tillfällen hon har träffat honom.

Vad hon uppfattat på Isaac, fungerar det väldigt bra för honom hos Olivia Andersson.

Efter separationen, fungerade det inte alls för Isaac hemma hos Olivia Andersson. Det var en period när Fredrik Andersson höll sig nykter. Nu fungerar det bra för Isaac hemma hos Olivia Andersson. Det är helt annorlunda mot hur det var tidigare hos denna.

Hon instämmer absolut i att Fredrik Andersson har ett mångårigt alkoholmissbruk. Som hon vet har han inte genomgått någon behandling, men har avbrutit en sådan.

Det har alltid sett likadant ut, att Fredrik Andersson inte kan kontrollera sitt missbruk. Fredrik Andersson dricker inte för att det är socialt utan för att han vill vara "full".

Från det att hon var nio år, har hon uppfattat att Fredrik Andersson har haft ett missbruk. Det pratades om det då och det var väldigt mycket konflikter med dem. Även att Fredrik Andersson hade tre barn hemma, så drack han tills han däckade.

De talade om det i familjen och de ringde polisen, när Fredrik Andersson hade ringt och sagt att han skulle komma och hämta dem. Exempelvis ringde Fredrik Andersson en julafton, efter separationen, och sade att han skulle komma och hämta barnen.

Det har varit en konstant oro över att Fredrik Andersson har druckit alkoholdrycker.

Fredrik Andersson blir märkbart påverkad när han dricker alkoholdrycker och blir sludrig och högljudd.

Fredrik Andersson lever likadant och sover på soffan, fastän han har en säng. Det är väldigt ofräscht. Det har funnits undangömda vindunkar och ölburkar. Hon har träffat honom på Systembolaget och han har då köpt dunkar med vin och åtta burkar starköl.

När Fredrik Andersson dricker skrattar han och skojar och tror att det är roligt, men han får humörsvängningar. Han förstår inte, när det inte längre är roligt.

Isaac ringer henne vid några tillfällen i veckan och ibland vill han sova hos henne. Hon har därmed ofta kontakt med Oliva Andersson.

Ida Letzelter, vittne, ed

Hon är boendestödare för Oliva Andersson. Olivia Andersson har haft boendestöd i ett och ett halvt år. Hon träffar Olivia Andersson vid två tillfällen per vecka. De har då samtal vid social samvaro. De bollar då väldigt mycket om vardagliga saker och samtalar och skrattar. Hon följer även med Olivia Andersson vid besök till sjukvården.

Olivia Andersson är väldigt driftig och har fantastiska förmågor samt har många järn i elden. Hon har varit med och som stöd, för att Olivia Andersson skall samla ihop sina tankar. Hon uppfattar inte att Olivia Anderssons beteende kan betecknas som maniskt.

Hon har sett Olivia Andersson i sin roll mot Isaac och hon sätter alltid honom främst. Hon har inte noterat några brister med Olivia Andersson i förhållande till Isaac. Vad gäller hemmet, säger Olivia Andersson ibland att det är stökigt. Hon uppfattar dock att Olivia Andersson har ett välordnat hem och det har inte varit något hon reagerat över.

Hon uppfattar inte att Olivia Andersson har några problem med aggressivitet eller så.

Boendestöd är något man söker om. Hon vet att Olivia Andersson har haft god man.

Hon vet inte om Olivia Andersson har sökt via socialtjänsten eller via socialpsykiatrin.

Sofia Storm Thor, vittne, ed

Hon arbetar inom sjukvården sedan år 2014 och är utbildad undersköterska och skötare. Hon har arbetat mycket inom psykiatrin. Idag arbetar hon som medicinsk sekreterare. Olivia Andersson är en av hennes vänner och hennes närmaste granne. Hon har bott där sedan år 2015/2016. Olivia Andersson och hon var bekanta sedan tidigare. Vid ett tillfälle iakttog hon när Fredrik Andersson uppträdde aggressivt över att dennes hund smet. Han framstod då som någon som tände av. Hon tyckte inte att det var okey hur han då agerade ut mot barnet. Fredrik Andersson var verbalt aggressiv mot Olivia Andersson. Sonen Isaac Andersson stod bredvid dem och denne hörde allt. Fredrik Andersson uttalade en massa fula ord. Hon lämnade in en orosanmälan med anledning av det. Det är det som hon har sett med egna ögon. Hon har levt med en man som haft alkohol- och drogproblem. Hon vet därför hur det är när någon tänder av. Detta även utifrån hennes erfarenhet inom arbetet. Innan pandemin 2019/början på 2020 blossade upp såg hon Fredrik Andersson berusad i olika grader på pizzerian i Håsta. När hon själv hämtat pizza har hon morsat på honom men noterat detta.

Skriftlig bevisning

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

Socialnämnden i Hudiksvalls kommun har den 29 april 2021 efter rättens begäran avgett upplysningar enligt 6 kap. 20 § andra stycket föräldrabalken.

Socialnämnden i Hudiksvalls kommun har den 16 september 2021 avgett vårdnads-, boende- och umgängesutredning avseende barnet Isaac Andersson, se följande utdrag.

Bedömning i vårdnadsfrågan

Den vanligaste formen av den juridiska vårdnaden är idag gemensam vårdnad. Att ha vårdnaden om ett barn betyder att man har det rättsliga ansvaret för barnets person. Vårdnadshavaren har ett ansvar för att bland annat barnets behov av omvårdnad, trygghet och god uppfostran blir tillgodosedda, dvs barnets grundläggande rättigheter enligt 6 kap 1§ och 6 kap 2§ andra och tredje stycket Föräldrabalken. Har barnet två vårdnadshavare skall de utöva vårdnaden om barnet och det krävs normalt sätt gemensamma beslut i frågor som rör barnet.

En förutsättning för att en gemensam vårdnad torde vara det bästa för barnet, är att det finns en realistisk möjlighet för föräldrarna att samarbeta i frågor som rör barnet.

Det innebär inte att föräldrarna alltid måste ha samma uppfattning men de måste kunna hantera sina delade meningar på ett sätt som inte drabbar barnet. Ett barn mår inte bra av ständiga konflikter mellan föräldrarna. Det betyder också att båda måste vara beredda på att ta alla de praktiska konsekvenser som en gemensam vårdnad medför. Det måste också finnas en ömsesidig respekt och en medkänsla för varandra samt en tillit till den andres sätt att ta hand om barnen. Det får inte finnas spänningar och ouppklarade konflikter mellan föräldrarna som kan medföra att de hamnar i prestigekonflikter. Föräldrarna måste också vara beredda på att samarbeta i vardagstillvaron, planera och ha en framförhållning tillsammans som föräldrar.

Utredarnas bedömning

Sammantaget bedömer vi att båda föräldrarna är viktiga för Isaac. De bidrar båda med olika delar i sina föräldraskap. Olivia beskriver själv att hon är en aktiv förälder som tycker om att göra saker tillsammans med sin son. Att i hennes hem har de ett stort nätverk av grannar och vänner som umgås samt att Isaac har mycket kompisar boende i närheten som gärna hälsar på dem. Fredrik uppger att han har

stått mer för rutiner och förutsägbarhet för Isaac i hans vardag. Vidare att han som person är lugn och att det medför att Isaac kan varva ner hemma hos honom.

Det har dock framkommit att båda föräldrar har en del olika brister i sitt föräldraskap. Modern har en del svårigheter som påverkar henne i sitt föräldraskap. Hon har själv uppgivit att hon har funderingar på om hon kan vara bipolär och ger exempel på hur hon kan bli manisk. I referenstagning med förskolan får vi en bild av att modern kan ha svårigheter att reglera sitt humör och anpassa sitt beteende utifrån situation. Modern har tagit emot stödinsatser från socialtjänsten men avbokar ofta inbokade tider vilket medför att insatser urholkas. Hon har även avbrutit en insats om föräldrastöd.

Fredrik har själv uttalat i utredningar på socialtjänsten att han haft en alkoholproblematik men vill i våra samtal inte sätta den etiketten på det. Han uppger att det har funnits en period 2008 - 2009 då det var problematiskt med alkoholen. Det råder olika meningar från föräldrarna om Fredrik har en problematisk relation till alkohol idag. Fredrik beskriver att han konsumerar alkohol men då enbart när han inte har Isaac och enbart i en mängd så att det inte påverkar hans livsföring i övrigt med exempelvis arbete. Olivia har dock en annan bild av Fredriks alkoholkonsumtion. Hon beskriver att han har perioder när han har en hög alkoholkonsumtion som då är dagligen, även när han har Isaac. Utredning 30(31) Vi kan konstatera att modern har en oro för faderns alkoholkonsumtion och fadern har en oro kring moderns svårigheter och att hon är konfliktsökande. Vi anser dock utifrån den sammantagna bilden att föräldrarna kan komplettera varandras styrkor och svagheter. Vi bedömer att skälen för att någon av föräldrarna skulle ha ensam vårdnad inte är tillräckliga. Vi kan inte se att det skulle gynna Isaac. Den utmaning som vi ser att föräldrarna har är hur de ska förbättra kommunikationen och samarbetet kring Isaac. De behöver samarbeta för att möta de olika behov som deras son har för att han ska ha en fortsatt gynnsam utveckling. Vi föreslår därmed att den gemensamma vårdnaden kvarstår.

Bedömning i boendefrågan

Den forskning som finns talar om att barn som bor ömsevis hos bägge sina föräldrar, delar föräldrarnas vardag och som i vardagen blir föremål för bägges omsorger, uppfostran, värderingar, intressen, gränssättningar- mår bättre än barn med det klassiska helgumgänget. Ett växelvis boende ställer dock krav på samarbete mellan föräldrarna. Det är en förutsättning för ett bra växelvis boende. Växelvis boende kräver även ömsesidig respekt, omfattande kontakt och flexibilitet. Allvarliga och ihållande konflikter mellan föräldrarna kan leda till att de inte samarbetar tillräckligt mycket för barnets bästa.

Utredarnas bedömning

Det har framkommit under utredningen att Olivia och Fredrik i perioder har kunnat samarbeta kring Isaac och han har bott växelvis. De har även under senare tid visat på att de kan kontakta varandra för att göra egna överenskommelser. Det har dock rätt olika meningar om oro som båda föräldrarna har hur Isaac har det hos den andre föräldern. Socialtjänsten har mottagit ett flertal anmälningar senaste åren samt genomfört tre orosutredningar gällande Isaac. Socialtjänsten har påtalat att föräldrarna har behov av föräldrastöd samt att de behöver arbeta för att få till ett bättre samarbete. Utredningarna har dock inte kommit fram till att Isaac inte kan bo hos någon av sina föräldrar.

Sammantaget bedömer vi att det bästa för Isaac vore att bo växelvis hos sina föräldrar. Att han på det sättet skulle få tillgång till båda föräldrarnas omsorg, vardag och struktur. Det kräver dock att båda föräldrarna kan upprätthålla en någorlunda konfliktfri zon runt Isaac. Att de har fokus på vad som blir bäst för honom när de har kontakt med varandra.

Utredarna anser att det vore önskvärt att de båda föräldrarna skulle se fördelarna med att ta emot föräldrastöd vilket skulle kunna gynna deras samarbete men även sänka den oro de båda har för den andres föräldraförmåga.

Bedömning i umgängesfrågan

Utifrån att vi föreslår ett växelvis boende för Isaac är det inte aktuellt att göra en bedömning gällande umgänge.

Förslag till beslut

Att mamma Olivia Andersson, 930609-4302, och pappa Fredrik Andersson, 730828-4954, ska ha gemensam vårdnad för Isaac Andersson, 161208-2154.

Att: Isaac Andersson, 161208-2154, ska bo växelvis, varannan vecka, hos sina föräldrar. Att Isaac bor hos mamma från fredag ojämn vecka efter förskolans slut till fredag jämn vecka till förskolan/skolans början. Att Isaac bor hos pappa fredag jämn vecka från förskolan/skolans slut till fredag ojämn vecka till förskolan/skolans början. När det inte är möjligt att ha överlämning via förskolan/skolan eller vid sjukdom ansvarar föräldern där Isaac vistas för honom fram till kl 17.00.

Familjerätten lämnar till Tingsrätten att bestämma om det ska se annorlunda ut kring högtider eller skollov.

DOMSKÄL**Tillämpliga bestämmelser m.m.**

Barn har enligt 6 kap 1 § rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. I rätten till omvårdnad ingår inte endast rätten för barnet att få sina materiella behov tillgodosedda. Minst lika viktiga är barnets psykiska behov. I barnets rätt till trygghet ligger bl.a. att få leva i ett stabilt förhållande och att ha någon att lita på. Till en god vård och fostran hör att barnet får känna sin samhörighet med familjen och att barnet får pröva sin förmåga och utveckla sina inneboende resurser för att efter hand frigöra sig från sitt beroende av vårdnadshavare. I en god fostran ligger också att barnet får lära sig att sätta gränser för sitt handlande och ta ansvar.

Av 6 kap 2 a § föräldrabalken framgår att barnets bästa skall vara avgörande för alla frågor om vårdnad, boende och umgänge. Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet skall det fästas avseende särskilt vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa och barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna.

I 6 kap 2 b § föräldrabalken anges att barnet skall få information och ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor om vårdnad, boende och umgänge samt att barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Står barnet under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem och vill någon av dem få ändring i vårdnaden, skall rätten enligt 6 kap 5 § föräldrabalken besluta att föräldrarna skall ha gemensam vårdnad om barnet eller att en av dem skall ha ensam vårdnad. Vid bedömningen av om föräldrarna skall ha gemensam vårdnad eller om en av dem skall ha ensam vårdnad skall rätten fästa avseende särskilt vid föräldrarnas förmåga att sätta barnets behov främst och ta ett gemensamt ansvar i frågor som rör barnet.

Vad beträffar barnets boende anges i 6 kap 14 a § föräldrabalken följande. Står barnet under vårdnad av båda föräldrarna, får rätten på talan av en av dem eller båda besluta vem av föräldrarna barnet skall bo tillsammans med. Föräldrarna får avtala om barnets boende. Avtalet skall gälla, om det är skriftligt och socialnämnden godkänner det.

Enligt 6 kap 15 § föräldrabalken skall barnet ha rätt till umgänge med en förälder som det inte bor tillsammans med. Umgänget kan ske genom att barnet och föräldern träffar varandra eller genom att de har annan kontakt. Barnets föräldrar har ett gemensamt ansvar för att barnets behov av umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med så långt möjligt tillgodoses. Barnets vårdnadshavare har ett ansvar för att barnets behov av umgänge med någon annan som står det särskilt nära så långt som möjligt tillgodoses. Om barnet skall umgås med en förälder som inte är vårdnadshavare eller med någon annan som står barnet särskilt nära, skall den andra föräldern lämna sådana upplysningar om barnet som kan främja umgänget, om inte särskilda skäl talar mot det.

När rätten beslutar om umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med, får rätten enligt 6 kap. 15 c § föräldrabalken, om barnet har behov av det, besluta att en person som utses av socialnämnden skall medverka vid umgänget (umgängesstöd). Ett beslut om umgängesstöd skall gälla för en viss tid. Innan ett beslut om umgängesstöd meddelas skall rätten inhämta yttrande från socialnämnden. Socialnämnden skall efter rättens beslut om umgängesstöd utse en viss person att medverka vid umgänget. Socialnämnden skall följa upp hur umgänget fungerar och verka för att stödet inte består längre än nödvändigt.

Samma grundsyn som i den svenska lagstiftningen kommer till uttryck i FN:s konvention om barnens rättigheter från 1989 (barnkonventionen). Utgångspunkten i barnkonventionen är respekten för barnets fulla människovärde och integritet. Barnkonventionen bärs upp av fyra grundläggande principer; nämligen förbud mot diskriminering (artikel 2), att barnets bästa skall komma i främsta rummet (artikel 3), barnets rätt till liv och till utveckling (artikel 6) och barnets rätt att komma till tals (artikel 12).

Frågor om vårdnad, boende och umgänge skall alltså avgöras efter vad som är bäst för barnet. Bedömningen av vad som i ett enskilt fall är bäst för ett barn kan inte göras schablonmässigt utan måste bli beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet skall rätten fästa särskild uppmärksamhet vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller annars far illa. Denna riskbedömning skall bland annat grundas på vad som tidigare utretts om inträffade händelser och om andra faktiska omständigheter, t.ex. övergrepp, hot om övergrepp, allmän attityd till våld, missbruksproblem och psykisk sjukdom.

Tingsrättens bedömning

Som angivits ovan kommer tingsrättens bedömning grundas i vad som är det bästa för barnet. Detta gäller såväl i fråga om vårdnad och boende som i fråga om barnets rätt till umgänge med förälder. Till grund för rättens bedömning har rätten inhämtat en vårdnads-, boende och umgängesutredning från Hudiksvalls kommuns socialnämnd. Tingsrätten har även tagit del av vad parterna har anfört och de handlingar som har ingivits och åberopats samt vad som muntligen har framförts vid huvudförhandlingen.

Allmänt om utredningen från Hudiksvalls kommuns socialnämnd

Enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken skall rätten se till att frågor om vårdnad, boende och umgänge blir tillbörligt utredda. Om det behövs en utredning utöver de upplysningar som socialnämnden har lämnat får rätten förordna om en utredning. Ett förordnande om sådan utredning skall enligt förarbetena (prop. 1997/98:7 s. 91 och 123) göras med urskillning och endast om det är nödvändigt för tvistens avgörande.

Av den omfattande utredningen framgår att en strukturerad utredning utförts och att bedömningarna i utredningen grundar sig i vad som har framkommit vid utredningen. Tingsrätten finner att utredningen utförts på ett gediget sätt utifrån högt ställda krav. Vad avser de slutsatser och bedömningar som gjorts, framstår dessa som mindre väl övervägda särskilt vad avser att kompensera för brister genom gemensam vårdnad.

Vårdnaden

Föräldrarna har inte lyckats utveckla en god föräldrarelation till Isaac Anderssons bästa. Av utredningen framgår att både Olivia Andersson och Fredrik Andersson tidigare har haft brister i sin föräldraförmåga och att detta gått ut över Isaac Andersson. Av den skriftliga utredningen och de hörda vittnenas utförliga berättelser med tillförlitliga uppgifter framgår dock att Oliva Andersson har utvecklat ett fullgott föräldraskap samt att Fredrik Andersson har satt sitt uppenbara alkoholberoende i främsta rummet. Trots vad som framkommit i utredningen har han inte uppvisat tillförlitlig nykterhet. Det är givetvis inget absolut hinder för den som har ett pågående missbruk att anförtros ansvar för barn under tider med uppvisad nykterhet, men uppgifterna i utredningen utvisar att Fredrik Andersson under tider då han har varit berusad uppsökt sina barn. Av dokumentation av samtal med barnet Isaac Andersson framgår tydligt att Fredrik Anderssons bristande uppträdande fått till följd att Isaac Andersson har ett bristande förtroende för honom, även om Isaac Andersson tycker mycket om båda föräldrarna.

Fredrik Anderssons svajiga föräldraförmåga utesluter att han utan betryggande rehabilitering med uppvisad nykterhet ges något ansvar för barnet Isaac Andersson

Slutsats. Olivia Andersson bedöms numer som en mycket lämplig vårdnadshavare för barnet Isaac Andersson. Vad som har framkommit i utredningen utvisar att Fredrik Andersson har betydande föräldrabrister till följd av ett alkoholmissbruk utan gränsättning. Förutsättningar föreligger till följd av det sagda att bifalla Olivia Anderssons vårdnadsyrkande och att anförtro henne ensam vårdnad om Isaac Andersson.

Boende

Till följd av vad tingsrätten bestämt om vårdnaden, kommer barnet att bo med henne.

Umgänge

Utgångspunkten för bedömningen av barnets umgänge med den förälder som barnet inte bor hos bör vara att det är till fördel för ett barn att ha umgänge med båda sina föräldrar. Andra faktorer som också bör tillmätas betydelse är barnets ålder och mognad, barnets anknytning till den förälder som barnet inte bor hos och föräldrarnas förhållande till varandra. Dessutom måste en riskbedömning göras utifrån barns bästa.

Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet skall det fästas avseende särskilt vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller annars far illa samt vid barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna.

Utgångspunkten är att det i de allra flesta fallen är bäst för ett barn att ha en nära och god kontakt med båda sina föräldrar, men barnets rätt till båda sina föräldrar får inte innebära att barnet skall umgås med en förälder under alla förhållanden. När uppgifter om betydande brister i föräldraförmåga förs fram i ett mål om umgänge måste uppgifterna prövas och en sakriktig riskbedömning göras. Om riskbedömningen leder fram till att det finns en beaktansvärd risk att barnet kommer att fara illa bör den väga tungt i helhetsbedömningen av samtliga omständigheter. Om en förälder utsätter barnet för våld eller andra kränkningar kan det vara skäl för att ett umgänge inte bör äga rum eller att ett umgänge trots det är det bästa för barnet, men att det bör ske i särskilda former t.ex. i närvaro av ett umgängesstöd (jfr. bland annat prop. 2005/06:99 s. 42)

Tingsrätten finner att det föreligger omständigheter som starkt talar för att Isaac Andersson vid umgänge riskerar att utsättas för Patrik Anderssons bristande föräldraförmåga på sätt som medför bestående brister i Isaac Anderssons utveckling. I barnets intresse har tingsrätten att beakta missbruk som en klart betydande riskfaktor. Att betro Patrik Andersson som umgängesförälder förutsätter att han till en början inser att han har ett gravt alkoholmissbruk och tar till sig vad det innebär för barnet. Givetvis är det inte tillrådligt att han utövar umgänge när han inte avstår från alkohol. Ett umgänge med umgängesstöd begränsad tid är inte någon garant för ett umgänge.

Det bedöms trots Isaac Anderssons behov av ett fullgott umgänge med fadern Patrik Andersson för närvarande inte möjligt att besluta att Isaac Andersson skall ha rätt till umgänge med honom. Förutsättningar föreligger alltså inte att för närvarande besluta om umgänge med eller utan umgängesstöd eller om något regelbundet annat umgänge. Detta utesluter givetvis inte att Isaac Andersson har umgänge med Patrik Andersson på tider och i den omfattning, som Olivia Andersson finner att detta kan ske betryggande. Detta kan dock inte ske på sådant sätt, som följer vid dom på regelbundet umgänge. Patrik Anderssons yrkande om att barnet Isaac Andersson skall ha rätt till umgänge med honom skall därför avslås.

ÖVRIGA FRÅGOR

Vad tingsrätten nu har bestämt bör gälla i avvaktan på att domen vinner laga kraft.

Med beaktande av vad som har förevarit i målet, får vad som har yrkats i ersättning av rättshjälpsbiträdena anses som skäligt. De skall därför tillerkännas yrkade ersättningar.

Vardera parten skall bära sin rättegångskostnad. Detta enligt 6 kap 22 § föräldrabalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02)

Den som vill överklaga domen skall ge in ett skriftligt överklagande till tingsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till tingsrätten senast tisdagen den 1 mars 2022.

Det skall riktas till Hovrätten för Nedre Norrland. Prövningstillstånd erfordras.

På tingsrättens vägnar

Carl-Erling Halldin

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se